

SKÛTSJE

In jachthaven Lamgat in de West-Brabantse polder ligt een wonderlijke combinatie: het Zwitserse echtpaar Niederberger leeft er sinds kort op een oer-Friese platbodem.

Zwitsers koesteren Hollands erfgoed

Manoeuvreren met de logge platbodem valt Joseph en Madeleine nog niet mee, getuigen de krassen op de romp, maar beiden zijn dolblij met hun nieuwe leven.

Naast de fietsbrug over de Mark, tussen Hoeven en Zevenbergen, ligt in het jachthaventje Lamgat een bijzondere verschijning afgemeerd: de uit 1906 stam-

door
Hessel de Ree
hessel.dere@bndestem.nl

mende Friese tjalk Wietske. De van oorsprong zeilende skûtsje is schitterend gerestaureerd en omgebouwd tot comfortabele motor-tjalk. Ondanks de nieuwe opbouw heeft de oer-Hollandse platbodem zijn klassieke lijnen niet verloren. Wat dit maritieme monument helemaal bijzonder maakt, is dat het geen Nederlandse erfgoedorganisatie

is, die het in stand houdt, maar een Zwitsers echtpaar. Sinds twee maanden leven Madeleine (61) en Joseph (62) Niederberger permanent op het drijvende museumstuk. De echtelieden koesteren hun nieuwe woonboot, waarvoor ze huis en haard in het dorpje Bussigny bij Lausanne definitief hebben verlaten. „We hebben er nog geen moment spijt van. Het is een grote stap om je woning te verhuren en alle andere bezittingen te verkopen. Maar als je het gedaan hebt, is het een enorme bevrijding”, weet Joseph nu. Leven op een schip was altijd een

droom van Madeleine. In haar jeugd, aan de Seine bij Parijs, raakte ze gefascineerd door passerende vrachtschepen. „Maar ze trouwde een man van de bergen, dus wonen op het water zat er niet in”, lacht Joseph. Bij het vervroegde pensioen van de technisch tekenaar ontstond de mogelijkheid wel. „Even hebben we overwogen om met de camper rond te gaan trekken, maar we vinden het te druk op de weg.” Internet en internationale bootmekelaars leidden de avontuurlijke hooglandbewoners vorig jaar uiteindelijk naar de polder bij Zevenbergen. In de Rode Vaart legde hobby-restaurateur Jacq van den Broek daar de laatste hand aan de Wietske. Madeleine: „We waren op slag verliefd. Precies wat we zochten: een historische boot met veel onderhoud, waar we lekker mee bezig kunnen zijn.”

De afgelopen weken hebben de Zwitsers gebruikt voor laatste klusjes, zoals de installatie van een wasmachine en verwarming. De eerste echte tocht, naar Sneek waar het echtpaar overwintert, staat eind volgende maand op het programma. De rest van hun leven willen de echtelieden gebruiken om door Europa te kruisen. Alles goed en wel. Maar de Zwitsers hebben geen spatje nautische ervaring en een tjalk van dertig ton is nou niet bepaald het makkelijkste manoeuvreerbare schip op de rivier, ook al heeft het een boegschroef. „Dat hebben we ondervonden tijdens de eerste proefvaartjes. We hebben nog niet helemaal grip op Wietske”, wijst Joseph naar enkele flinke krassen in de romp.

Het in Zwitserland behaalde vaarbewijs helpt niet veel. „We kregen praktijks in een Zodiac met buitenboordmotor. Dat stuurt toch even anders dan een twintig meter lange, stalen schuit, zeker als het flink waait”, lacht Madeleine. Het vrolijke duo beaamt dat zijn dertigjarige huwelijk dan ook al flink op de proef is gesteld. „In het

ting van
se werf

Schippersvrouw

„We hebben nog niet helemaal grip op Wietske. Dat ondervonden we tijdens de eerste proefvaartjes. In Zwitserland kregen we praktijks in een Zodiac met buitenboordmotor. Zo'n rubberbootje stuurt toch net even anders dan een twintig meter lange, stalen schuit, zeker als het flink waait”, zegt schippersvrouw Madeleine Niederberger.

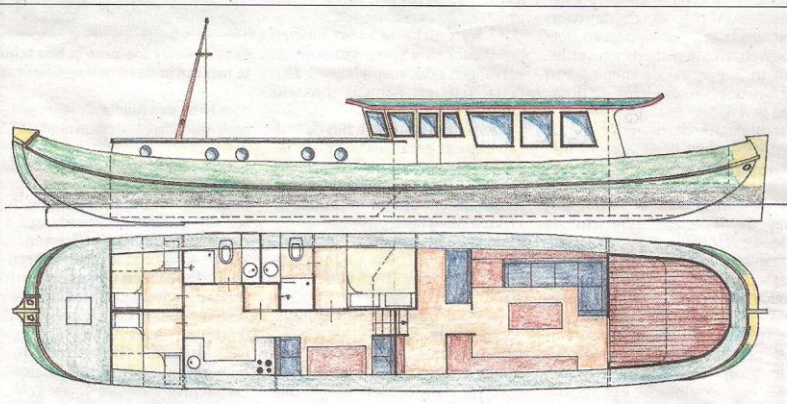

Madeleine en Joseph (met oranje T-shirts) krijgen geregeld familie uit Zwitserland op bezoek.
foto's Peter van Trijen/het fotoburo

maal vloeken we nooit, maar tijdens het varen...” Wie uiteindelijk schipper wordt en wie dekknecht, weet het tweetal niet, al heeft Madeleine haar vermoedens over de rolverdeling aan boord: „Dat sjouwen met de trossen is best zwaar. Echt mannenwerk.” West-Brabant bevat de Zwitsers prima: „We houden van het vlakke land en de rust. Heerlijke fietstochtes naar Hoeven, Oudenbosch en Zevenbergen.” Intussen hebben de twee zich verdiept in de historie van het schip: „In het

skûtsjemuseum in Sneek hebben we gezien hoe zwaar het leven vroeger aan boord was. De hele familie woonde aan boord, in de roef, en de schippersvrouw moest de tjalk soms helpen trekken over het jaagpad. Uit respect voor deze indrukwekkende geschiedenis willen we de boot zo origineel mogelijk in stand houden.”

Voordat Jacq van den Broek zich over de Wietske ontfermde, zag de platbodem er niet florissant uit.

Geschiedenis van de skûtsje Wietske

- Een skûtsje (Fries voor schuitje) is een houten of stalen Friese tjalk voor het vervoer van vracht. Vanaf de achttiende eeuw tot na de Tweede Wereldoorlog was dit type schip hét werkpaard op de Friese (binnen-)wateren.
- De kiel van Wietske werd in 1909 gelegd door scheepswerf Barkmeijer in het Groningse plaatsje Britlit. Het schip werd tot 1932 verhuurd aan een zetschipper die met zijn familie in de roef woonde.
- De platbodem is 19,16 meter lang, 4,05 meter breed, met een diepgang van 0,9 meter, en meet 35 brutoton.
- Oorspronkelijk was de Wietske een zeilende skûtsje, maar later werd ze, zoals veel tjalken, gemotoriseerd om te kunnen concurreren met moderne vrachtschepen. Veel tjalken zijn later omgebouwd tot woonboot.
- In 1999 kocht Jacq van den Broek uit Zevenbergen het casco van de grote skûtsje. De hobbyrestaurateur en liefhebber van oude zeilboten bouwde het vervallen schip na veel wikken en wegen om tot een luxe woonjacht met behoud van de klassieke stijl. Zwaarden, grote mast en tuigage verdwenen.
- Van den Broek ontwierp en timmerde zelf de houten opbouw met onder meer een keuken, salon en twee slaapkamers. De Wietske wordt voortgedreven door een nieuwe 102 pk Weichai-Deutz.